

Vågn op igen, Finn!

PETER LAUGESSEN

*...through the windr of a wondr in a
wildr is a weltr as a wirbl of a warbl is
a world.*

(Finnegans Wake, 597)

Jeg har læst *Finnegans Wake* siden omkring 1960. Som så meget andet dukkede den op i en af Jack Kerouacs bøger. Det er, som Samuel Beckett sagde i sin "Dante...Bruno. Vico..Joyce"-tekst fra promotion-antologien *Our Exagmination Round His Factification for Incamination of Work in Progress* (Paris, 1929), en bog man ikke i normal forstand læser. Man ser på den og lytter til den, for "Hans skrift er ikke om noget, den er dette noget selv".

Den er sit eget sprog, og det gør en normal oversættelse af den umulig. Man kan forsøge at flytte det, bogen er, til et andet sprog. Man kan på den måde skrive en ny bog, der ikke ville være kunnet blive skrevet, hvis ikke *Finnegans Wake* havde været der. Den er stadig et *Work in Progress*.

Beckett forsøgte selv en slags forklarende version på engelsk af en enkelt sætning fra bogen. Og sådan gør man: Tager dem en for en.

"Rauking his flavourite turfco in the smukking precincts of lydias" bliver så til "smoking his favourite pipe in the sacred presence of ladies".

Det er formodentlig overtoner i ordet "precincts", der får Beckett til at gengive "smukking" med "sacred".

Samtidig flader han "precincts" ud til "presence", men han ved måske ikke, at "smukking" er dansk.

Selvfølge sig siger det også "smoking", ligesom sætningens første ord "rauiking", men "smukking" betyder "gørende smuk".

Da "turfco" jo samtidig nødvendigvis må have noget at gøre med "tørv", en substans, en ting, et fænomen og et ord, der forbinder det irske med det nordiske, hvad man kan læse hos Seamus Heaney, kunne man måske få sætningen til at bo i dansk, hvad den allerede delvist gør, ved at sige noget i retning af "røger sin favorit tørvesmuld i Lydias smykkeskrin".

Den sætning annullerer så f.eks. "smækker sin kogende tørv i smukkerens alter", "koger sin yndlings-tørv i smukkende kvinders templer", "kloger sin rosende tørv i Lydias smukkende tempel" eller "kloger sit mukkende stempel i Lydias smækkert osende tørv".

Det var så en dags arbejde. Ingenting mod de 17 år, Joyce anvendte på sit værk i fremskridt, men alligevel.

Lad os nu, på side 171, se på en længere passage, hvor 'Shem the penman' får en dråbe for meget:

O! the lowness of him was beneath all up to that sunk to! No likedbylike firewater or firstserved firstshot or gulletburn gin or honest brewbarrett beer either. O dear no! Instead the tragic jester sobbed himself wheywhingly sick of life on some sort of a rhubarbarous maundarin yellagreen funkleblue windigut diodying applejack squeezed from sour grapefruce and, to hear him twixt his sedimental cupslips when he had gulfed down mmmmuch to mmmmany gourds of it retching off to almost as low withswillers, who always knew notwithstanding

when they had had enough and were rightly indignant at the wretch's hospitality when they found to their horror they could not carry another drop, it came straight from the noble white fat, jo, openwide sat, jo, jo, her why hide that, jo jo jo, the winevat, of the most serene magyansty az archdiochesse, if she is a duck, she's a douches, and when she has a feherbour snot her fault, now is it? artstouchups, funny you're grinning at, fancy you're in her yet, Fanny Urinia.

Vi ser her på linjerne 12-28, og selvfølgelig er de et eksempel på, som Beckett siger det, at "Når meningen er søvn, falder ordene i søvn... Når meningen danser, danser ordene". Tilfældet her er, som en del andre steder i bogen, at "Sproget er beruset".

Heldigvis har vi hjælpemidler som Roland McHugh's *Annotations to Finnegans Wake*, Johns Hopkins 1980, ny udgave 1991, der på side 171 giver os følgende lille bunke spor:

Firstshot: weak poteen of 1st distillation. First come first served. Gilbey's Gin, Dublin. W. G. Barrett & Co., distillers, Dublin. Whey: milk after separation of cheese. RAINBOW COLOURS: rhubarb (red), mandarines (orange), funkle: dansk sparkle, blue funk, tysk dunkelblau. Iodine vapour is violet. Sentimental. Cupshot: drunk, there's many a slip 'twixt the cup & the lip. Gulped. Jo: ungarsk for good. Joyce liked a Swiss white wine, Fendant de Sion, which he said looked like the urine of an archduchess. Magyar: Ungarsk. Majesty. Az: ungarsk for the. Douche: fransk for shower. Deoch an dorais: irsk parting drink. Tennyson: Charge of the Light Brigade: Cannon to the right of them Cannon to the left of them. Feherbor: en hvidvin, feher ungarsk for white, bor ungarsk for skin, bör ungarsk for vin. It's not. Archduchess.

Der er altså gået folkevandring i den, eller Shem (som i *Finnegans Wake* er det nærmeste Joyce kommer på et selvportræt) er blevet så skidefuld, at Hemingway eller Beckett skal bære ham hjem fra de ungarske stepper. "Ain't that swell, hey? Pea-mengro!" siger Ernest eller Sam i den næste linje, og "pea-mengro" er sigøjnersprog for "drukmås". Og støttet til den vaklende Roland McHugh og hans uforståelige mumlen om Tennyson kan teksten nu i nær blackout sættes over i dansk:

"O! hans lavhed var under alt hidtil sunket op til. Ikke noget vellidende ildvand eller friskservet fusel eller tarmbrænder gin eller ærligt brygtønde øl heller. Nej, kære ven! I stedet hulkede den tragiske klown sig selv skummetmælkende dødssyg på en eller anden slags rabarberisk munderin gulgrøn funkelblå vindigo æblesjuft presset af sur druesjus og, når man hørte ham mellem sedimentale kopskred når han havde golfet alt for mmmmeget af det ned i altfor mmmmmange sække og ræbede løs til næsten lige så lave medslubrere, der ikke desto mindre altid vidste, hvornår de havde fået for meget, og med rette var fornærmede over røvhullets gæstfrihed, når de til deres rædsel indså, at de ikke kunne få en dråbe mere ned, kom det direkte fra det ædle hvide fedt, jo, vidtåbent sat, jo, jo, hendes hvorfor skjule det, jo jo jo, vintønden, med den yderst højfredede magyansty ærkehertuginde, hvis hun er en skat, er hun en douche, og hvis hun har feherbur er dikke hendes skyld, vel? ærkehertstukvinden, skægt hvad du griner for, tænk at du er i hende endnu, Fanny Urinia."

By a commodius vicus of recirculation kan det så hurtigt kæntre yderligere til:

"Åh! sikke lav han var under alt indtil da sunket op til. Ikke nogen vellidt ildvand eller friskbrændt fusel eller gin til tarmbrand eller ærligt brygtønde øl heller. Nej, kære ven! I stedet hulkede den tragiske klown sig selv mælkeskummende søsyg på en eller anden afart af rabarberisk munderin gulgrøn funkelblå vindigo æblemos presset af sure druer i sjus og, når man hørte ham ræbe løstigt til næsten lige så lave medslubrere, der ikke desto mindre altid vidste, hvornår de havde fået for meget, og med rette var fornærmede over røvhullets gæstfrihed, når de til deres rædsel indså, at de ikke kunne få en dråbe mere ned, kom det, mellem sedimentale kopskred efter golfen af alt for mmmmmmmajet af det i alt for mmmmmmmange skindposer, direkte fra det ædle hvide fedt, jo, vidtåbent sat, jo, jo, hendes hvorfor skjule det, jo jo jo, fra vinfadet med den yderst højfedt fredssommelige magyanstiske ærkehertuginde, hvis hun er en dukke, så dusjer hun sig, og dikke

hendes skyld hvis hun har feherbur, hur? ærkeherts-
kvinden, skægt hvad du griner i, tænk at du endnu
ikke er kommet ud af Fanny Urinia.”

Hvad sker her? Hvor er vi? Hvad handler det om?
Det sker lige her, og det handler om sig selv. Det
står i linjerne foran:

Once when among those rebels in a state of hopelessly helpless
intoxication the piscivore strove to lift a czitround peel to eit-
her nostril, hiccupping, apparently impromptu by the hibat
he had with his glottal stop, that he kukkakould flourish for
ever by the smell, as the czitr, as the kcedron, like a scedar, of
the founts, on mountains, with limon on, of Lebanon.

Buddha og Pest, hieroglyfiske læser, lad os mødes på
Libanons drøbel med citronskræl i næsen og finske
blomster i begge ører.

Kukka!

Litteratur:

Samuel Beckett: *Disjecta*, John Calder 1983

Norman O. Brown: *Closing Time*, Vintage Random 1973

JAMES JOYCE (Zürich 1915). Foto: Ottocaro Weiss